

ЗАУЗЕЋЕ НИКШИЋА - РАДОВАН БЕЋИРОВИЋ

августа 1877.

1. Кад су Руси Дунав прешли,
2. Загазили низ Бугарску ,
3. Александар Романовић
4. Дао им је ријеч царску:
5. Да трпјети више неће
6. Да Словене Турци гњаве,
7. Па древноме Цариграду
8. Држи топуз више главе.
9. У помоћ су Цариграду
10. Дошли Њемци и Инглези,
11. А с Требјесе Град никшићки
12. Туку руски баљемези.
13. Опазили Црногорци
14. Да под ноге цару дими,
15. Па похита краљ Никола
16. Да на јуриш Никшић прими.
17. Бојном славом занешени,
18. Хоће на град прсимице,
19. Ал' без крви не даду им
20. Анадолске љуте злице.
21. Крвава се борба води
22. На све стране од Никшића,
23. Давно бише Црногорци
24. Под 'хар дошли Мушовића.
25. Но топови турски бију
26. Са кржаве Чађалице,
27. Сва су поља преорана
28. До ријеке Грачанице.
29. Држе Косе студеначке
30. Све обалом воде Зете,
31. Не би крила соколова
32. У град могла да улете.
33. Турци индат очекују
34. Од Стамбола и Султана,
35. Али су им Црногорци
36. Навалили са свих страна.
37. Отеше им око града
38. Све тврђаве и ослонац,

39. Караулу на Клачини
40. И Видрован, и Раствовац.
41. Но кад војска црногорска
42. Око града обруч стеже,
43. Сва одбрана из шанаца
44. У Никшићки град побјеже.
45. Из града се Турци бране
46. Два мјесеца, није шала,
47. Докле су им у затвору
48. Глад и мука додијала.
49. Смилова се књаз Никола
50. Ће на муци Турци бјегу,
51. Па он ситну књигу пише
52. Миралију Скендер-Бегу:
53. „Признају вам Црногорци
54. Да сте мушки град бранили,
55. Као људи и јунаци,
56. Витешки сте урадили.
57. Али данас кад видите
58. Да ниоткуд нема нада,
59. Кад су Руси пред вратима
60. Великога Цариграда.
61. Помоћи се не надајте
62. Од Стамбола ни од Скадра -
63. Више Турска царевина
64. Бранити се није кадра.
65. То је царство дотрајало,
66. Утопљено у бесуђе,
67. Пет вјекова што држаше
68. У ланцима робље туђе.
69. И ево је земан доша
70. Да злочине своје плате,
71. Да се грдни у Азију
72. На огњишта своја врате.
73. А сад ето кад видите
74. Да ви нема упоришта,
75. Ако ли се не предате
76. Не ваља ви поса ништа.
77. Ако војска црногорска

78. На јурише у град уђе,
79. Направиће триста јада
80. И покоље и бесуђе.
81. Ако ли се не предате
82. Ја ви, Турци, нећу крити,
83. Сјутра ћете, прије подне,
84. Безусловно робље бити.”
85. Морали су град предати,
86. Стијешњени са свих страна,
87. Па Скендер-Бег к себи зове
88. Мушовића капетана.
89. И остале окупио
90. Поглавице од Никшића,
91. Па им чита ултиматум
92. Господара Петровића:
93. „Зар грађани не видите,
94. Да је нама кismet доша?
95. Ово никад није било
96. Од Косова и Милоша.
97. Онда зашто да гинемо
98. Узалуду, без потребе
99. Кад нас ево књаз Никола
100. На предају зове к себе?
101. Можемо се ослонити
102. На његову ријеч дату,
103. Ка владару Црне Горе
104. И врховном команданту.
105. Црногорци заузели
106. Све друмове и бусије,
107. А топове добавили,
108. Цар им посла из Русије.
109. Зна господар у Стамболу
110. За зло наше и биједу,
111. Да никшићки браниоци
112. Испод себе кође једу.
113. Спасити се не можемо
114. Па да нам је Алах отац
115. И, дина ми, рад би био
116. Да сам и ја Црногорац!
117. Отац ми је Маџар био,
118. А ја царев слуга прави,
119. И сада ми Црногорци
120. Остављају мјесто глави.
121. Па предлажем Мушовићу
122. И господи од Никшића

123. Да на ријеч изађемо
124. Господара Петровића.”
125. Мука их је наћерала
126. Да заставу царску скину,
127. А бијелу да истакну,
128. Више у град да не гину.
129. На предају изађоше:
130. Бег Скендер-бег први јаше,
131. А страже му, црногорске,
132. Ка јунаку - почаст даше.
133. На домаку од шатора,
134. Миралај се с коња скиде
135. Па на милост и немилост
136. Црногорском књазу иде.
137. На ноге га књаз Никола
138. На шаторска врата срете -
139. Он пред њега сабљу тура
140. И нишане и палете:
141. „Ево сабља, Господаре,
142. И оружје војске моје,
143. И град Никшић и насеља,
144. Све у руке давам твоје.
145. Дозволи нам да бжежимо,
146. Без оружја, пут Билеће.
147. Никад више пушка наша
148. На Словене пуцат неће!
149. Још те молим, Господаре,
150. За никшићке муслимане,
151. По мојему наређењу,
152. Морали су да се бране.
153. Да им нећеш спријечити
154. Да остану ил' да селе,
155. Да ураде како хоће,
156. Како они сами желе.”
157. Књаз Никола, цар јунака,
158. Ал! одвише срца мека,
159. Турскијем је робовима
160. Племениту ријеч река:
161. „За подвиге и јунаштва
162. И мишице ваше мушке,
163. Царској војсци дароваћу
164. Да са собом носе пушке.
165. Ти Скендере, носи сабљу,
166. У понос ти нећу таћи,
167. Што је ваше све носите

168. Без, топове, немој маћи!
169. Ви, никшићки муслимани,
170. Ми смо браћа од старина,
171. Заједно смо на Косову
172. Борили се против дина.
173. Ви код мене останите
174. На имања и код куће,
175. Ка и други Црногорци
176. Да живите убудуће.
177. А ваше ви обичаје
178. Нико прстом неће таћи,
179. Не можете ништа друго
180. Код самога цара наћи.
181. Ви можете, муслимани,
182. Ође, као у Медину,
183. Да постите, да клањате,
184. Да чините измет дину.
185. Један ће ви закон бити
186. Ка Дробњаку или Цуци,
187. Немојте се разурати,
188. У памет се добро, Турци!
189. Жао ми је сиротињу
190. Да се мучи и потуца,
191. Да тражите полумјесец,
192. А бјежите испод сунца.
193. Зашто ћете да бјежите,
194. Без разлога, без невоље?
195. У свијету бијеломе
196. Не можете наћи боље.
197. Не бојте се од освете,
198. Тога неће бити више,
199. То ће да вам ваш господар
200. Гарантује и потпише.
201. Сад се добро размислите,
202. Никшићани, љуте злице,
203. Немој робље да водите
204. Кад не знате про границе!
205. Тамо ће вас народ звати
206. Црногорске избјеглице.
207. Капетану Мишовића
208. Потврђујем капетанство,
209. А унуку Хаџајлину,
210. Њему дајем барјактарство.
211. Сви бегови и муфтије
212. Нек задрже своје звање,

213. Ал' чипчије више нема,
214. Нека им је то на знање.”
215. Али они напуштише
216. Своје куће и огњишта,
217. И одоше за Турцима,
218. И не зна се за њих ништа.
219. Док застава црногорска
220. На бедему залепрша,
221. Књаз Никола на зеленку
222. На градска је врата приша.
223. Треба траку да прекине
224. Под великим славолуком,
225. Па је балчак прихватио
226. Са десницом мушком руком.
227. Па поздрави Црногорце
228. Са својега љута хата,
229. Као што је некад знао
230. Наполеон Бонапарта.
231. Врати сабљу у корице,
232. Духовиту ријеч рече:
233. „Ову траку нек најбољи
234. Црногорац пресијече!”
235. Докле отуд јунак ето,
236. Никчевога раста бјеше,
237. На руке га Црногорци
238. До капије донијеше.
239. Да ту траку пресијече
240. Рамовића црносапац,
241. Посјека је више глава,
242. Но иједан Црногорац.
243. Али Новак као Новак
244. Црносапац љути трже,
245. Па га опет, као муња,
246. У корице натраг врже:
247. „Оћих да се осрамотим
248. Да ми савјест не би бржа,
249. Те ми моја десна рука
250. У корице нож задржа.”
251. Тако збори Господару
252. Ова српска орлушина:
253. „Дај, позови, Господаре,
254. Милована Перишина!
255. Ова њему част припада
256. Исто као и Новаку,
257. Да заједно, обојица,

258. Прекинемо ову траку.”
259. Мило бјеше књаз Николи
260. Што јунаци вако раде,
261. Што ка људи и ка браћа
262. Један другом мјесто граде.
263. „Аферим ти људски сине!”
264. Горостаса маса рече,
265. Кад Јововић одустаде
266. Да сам траку пресијече.
267. Иза ове људсковине
268. Наста покој и тишина,
269. Докле зовну књаз Никола
270. Милована Перишина:
271. „Приђи амо, харамбашо,
272. Из ломнијех Пљешиваца,
273. Шо си био страх и трепет
274. Никшићкијех зликоваца.”
275. Када траку пресјекоше
276. Два витеза, два јунака
277. Са два љута кремештака,
278. Од Косова никад није
279. Светковина била така.
280. А Мушовић с грађанима
281. На градска их врата чека,
282. Сви су Турци под оружјем -
283. Књаз је тако био река.
284. Док с бедема сто топова
285. Из једнога гласа пуче,
286. Кад Мушовић књазу преда
287. Од Никшића града кључе.
288. А кад Осман Господару
289. Од Никшића кључе даде,
290. Сузе му се заврћеше,
291. А сабља му дрхтат стаде.
292. А књаз, да га задовољи,
293. Право на 'хар Мушовића,
294. Око њега Црногорци
295. И бегови од Никшића.
296. Па отоле књаз Никола
297. Пише књигу вили горској
298. На Цетиње љуби својој,
299. А књегињи црногорској.
300. Не пише јој о љубави
301. Ка што пишу други момци,
302. Него да су Град никшићки

303. Заузели Црногорци:
304. „Ми смо, моја кауркињо,
305. Заузели Никшић јуче
306. И отели Мушовићу
307. Петвјековног ропства кључе!